

ĐÀO TẠO VÀ PHÁT TRIỂN KỸ NĂNG MỀM CHO HỌC SINH TRÌNH ĐỘ TRUNG CẤP GIÁO DỤC NGHỀ NGHIỆP TRƯỜNG CAO ĐẲNG LAI CHÂU

Nguyễn Thị Quỳnh

Khoa khoa học cơ bản - dân tộc nội trú, Trường Cao đẳng Lai Châu

Tóm tắt: Bài viết tập trung phân tích tầm quan trọng của đào tạo và phát triển kỹ năng mềm cho học sinh trình độ trung cấp giáo dục nghề nghiệp tại trường Cao đẳng Lai Châu. Kỹ năng mềm được xác định là yếu tố then chốt giúp học sinh nâng cao năng lực làm việc, phát triển tư duy phân biện, khả năng giao tiếp và làm việc nhóm, cũng như xây dựng thái độ tích cực trong môi trường lao động hiện đại. Bài viết cũng đánh giá thực trạng công tác đào tạo kỹ năng mềm tại trường Cao đẳng Lai Châu, chỉ ra những khó khăn như thiếu chương trình đào tạo bài bản, đội ngũ giảng viên chuyên sâu và phương pháp giảng dạy phù hợp với đặc thù địa phương. Từ đó, bài viết đề xuất giải pháp cụ thể và khả thi nhằm cải thiện chất lượng đào tạo kỹ năng mềm, góp phần nâng cao khả năng thích ứng và hội nhập của học sinh vào thị trường lao động.

Từ khóa: Kỹ năng mềm, Giáo dục nghề nghiệp, Sinh viên trình độ trung cấp, Trường Cao đẳng Lai Châu, Đào tạo kỹ năng mềm, Phát triển nguồn nhân lực, Hội nhập quốc tế, Luật Giáo dục Nghề nghiệp.

TRAINING AND DEVELOPING SOFT SKILLS FOR INTERMEDIATE-LEVEL VOCATIONAL EDUCATION STUDENTS AT LAI CHAU COLLEGE

Nguyen Thi Quynh

Faculty of Basic Sciences - Ethnic Boarding Education, Lai Chau College

Abstract: The article focuses on analyzing the importance of training and developing soft skills for intermediate-level vocational education students at Lai Chau College. Soft skills are identified as a key factor in helping students enhance their work capacity, develop critical thinking, communication, and teamwork skills, as well as build a positive attitude in a modern work environment. The article also evaluates the current state of soft skills training at Lai Chau College, highlighting challenges such as the lack of structured training programs, a shortage of specialized instructors, and teaching methods that are not well-suited to the local context. Consequently, the article proposes specific and feasible solutions to improve the quality of soft skills training, contributing to enhancing students' adaptability and integration into the labor market.

Keywords: Soft skills, Vocational education, Intermediate-level students, Lai Chau College, Soft skills training, Human resource development, International integration, Vocational Education Law.

Nhận bài: 12/12/2024

Phản biện: 03/01/2025

Duyệt đăng: 08/01/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế và sự phát triển của nền kinh tế tri thức, việc phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao là nhiệm vụ quan trọng. Nghị quyết số 29-NQ/TW (2013) nhấn mạnh việc chuyển từ "trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học", đặc biệt chú trọng kỹ năng sống và kỹ năng làm việc. Luật Giáo dục nghề nghiệp (2014) cũng khẳng định vai trò của kỹ năng mềm trong việc phát triển phẩm chất và năng lực người học. Với học sinh trình độ trung cấp giáo dục nghề nghiệp, kỹ năng mềm giúp nâng cao khả năng làm việc nhóm, giao tiếp, tư duy phân biện và xây dựng thái độ làm việc tích cực. Trường Cao đẳng Lai Châu, một cơ sở giáo dục nghề nghiệp miền núi phía Bắc, đã chú trọng đào tạo kỹ năng mềm. Tuy nhiên, công tác này còn gặp khó khăn như thiếu chương trình bài bản, đội ngũ giảng viên chưa đủ kỹ năng, và sự khác biệt về điều kiện địa phương. Bài viết phân tích tầm quan trọng, thực trạng, và đề xuất các giải pháp thiết thực nhằm nâng cao chất lượng đào tạo kỹ năng mềm, giúp học sinh thích ứng tốt với thị

trường lao động và góp phần phát triển kinh tế - xã hội địa phương

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Vai trò của đào tạo và phát triển kỹ năng mềm cho học sinh trình độ trung cấp giáo dục nghề nghiệp trường Cao đẳng Lai Châu

Đào tạo và phát triển kỹ năng mềm đóng vai trò quan trọng trong việc trang bị cho HS trình độ trung cấp tại trường Cao đẳng Lai Châu những năng lực cần thiết để đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của thị trường lao động. Kỹ năng mềm không chỉ giúp HS nâng cao khả năng giao tiếp, làm việc nhóm, tư duy phân biện mà còn rèn luyện tính kỷ luật, sự tự tin và khả năng thích ứng linh hoạt trong môi trường làm việc chuyên nghiệp. Trong bối cảnh nền kinh tế hội nhập và chuyển đổi số mạnh mẽ, kỹ năng mềm là yếu tố then chốt giúp HS không chỉ hoàn thành tốt công việc được giao mà còn có thể phát huy tối đa tiềm năng bản thân, xây dựng mối quan hệ hiệu quả với đồng nghiệp và nhà tuyển dụng. Đặc biệt, với đặc thù là một cơ sở giáo dục nghề nghiệp nằm tại khu vực miền núi

phía Bắc, nơi còn nhiều hạn chế về cơ sở vật chất và cơ hội tiếp cận với các chương trình đào tạo hiện đại, việc chú trọng phát triển kỹ năng mềm càng trở nên cấp thiết. Điều này không chỉ giúp HS tăng cường năng lực làm việc mà còn góp phần phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao, đáp ứng nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội của địa phương và đất nước.

2.2. Kết quả đạt được trong đào tạo và phát triển kỹ năng mềm cho học sinh trình độ trung cấp giáo dục nghề nghiệp

Trong những năm qua, công tác đào tạo và phát triển kỹ năng mềm cho HS trình độ trung cấp tại trường Cao đẳng Lai Châu đã đạt được nhiều kết quả tích cực. Thống kê từ mẫu khảo sát (với N = 100 HS) cho thấy tỷ lệ học sinh đạt khá, giỏi về kỹ năng mềm có xu hướng tăng dần qua các năm, phản ánh sự cải thiện đáng kể trong chất lượng đào tạo. Năm học 2021 - 2022: Tỷ lệ HS đạt khá, giỏi về kỹ năng mềm là 65%. Năm học 2022 - 2023: Tỷ lệ này tăng lên 72%, cho thấy hiệu quả từ việc áp dụng các PP giảng dạy thực tiễn và sự tham gia tích cực vào các hoạt động ngoại khóa. Năm học 2023 - 2024: Tỷ lệ HS đạt khá, giỏi tiếp tục tăng lên 80%, minh chứng cho sự đầu tư đúng hướng trong việc cải thiện chương trình đào tạo, cũng như sự hỗ trợ từ đội ngũ giảng viên có kỹ năng sư phạm tốt.

Các kỹ năng mềm nổi bật mà HS đạt được bao gồm: kỹ năng giao tiếp, làm việc nhóm, giải quyết vấn đề, và quản lý thời gian. Ngoài ra, một số HS còn thể hiện khả năng tư duy sáng tạo và thích ứng nhanh với các tình huống thực tế trong môi trường làm việc.

Mặc dù đã đạt được nhiều thành tựu, kết quả này vẫn cho thấy còn khoảng 20% HS chưa đạt được yêu cầu về kỹ năng mềm, chủ yếu do hạn chế về môi trường học tập, sự thiếu chủ động trong rèn luyện kỹ năng và các yếu tố cá nhân khác. Tuy nhiên, những kết quả tích cực đạt được trong những năm qua là nền tảng quan trọng để nhà trường tiếp tục cải tiến và nâng cao chất lượng đào tạo kỹ năng mềm, góp phần xây dựng đội ngũ lao động có năng lực, đáp ứng nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội của địa phương.

2.3. Biện pháp đề xuất đào tạo và phát triển kỹ năng mềm cho học sinh trình độ trung cấp giáo dục nghề nghiệp trường Cao đẳng Lai Châu trong những năm tiếp theo

Nghị quyết số 29-NQ/TW (2013) của Ban Chấp hành Trung ương Đảng về “Đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo” nêu rõ: “Phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học, đặc biệt

chú trọng kỹ năng sống, kỹ năng làm việc, khả năng sáng tạo và tư duy độc lập.” Luật Giáo dục nghề nghiệp năm 2014, Điều 5, Khoản 2, xác định mục tiêu giáo dục nghề nghiệp là “Trang bị kiến thức, kỹ năng nghề nghiệp, kỹ năng mềm, khả năng sáng tạo và ý thức kỷ luật cho người học.”

Biện pháp 1: Xây dựng chương trình đào tạo kỹ năng mềm bài bản và phù hợp

Nhà trường cần tích hợp kỹ năng mềm vào chương trình chính khóa và ngoại khóa bằng cách rà soát và điều chỉnh chương trình đào tạo hiện có để lồng ghép các kỹ năng mềm như kỹ năng giao tiếp, làm việc nhóm, quản lý thời gian, giải quyết vấn đề và tư duy sáng tạo vào các môn học lý thuyết và thực hành, đặc biệt là Tin học, Ngoại ngữ và Kỹ thuật nghề nghiệp. Đồng thời, tổ chức các buổi học ngoại khóa, câu lạc bộ kỹ năng mềm và hoạt động tình nguyện giúp HS thực hành và phát triển kỹ năng trong môi trường thực tế. VD trong môn “Kỹ năng nghề nghiệp”, HS có thể thực hành các tình huống giao tiếp nơi làm việc, xử lý xung đột trong nhóm và thuyết trình hiệu quả. Bên cạnh đó, nhà trường cần xây dựng các chuyên đề kỹ năng mềm ngắn gọn, thực tế và phù hợp với HS trung cấp và điều kiện kinh tế - xã hội của Lai Châu. Các chuyên đề nên bao gồm kỹ năng giao tiếp và thuyết trình, kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng quản lý thời gian và tư duy phản biện. VD chuyên đề “Kỹ năng giao tiếp trong môi trường làm việc” có thể tập trung vào kỹ năng ứng xử, soạn email chuyên nghiệp và kỹ năng thuyết trình. Nhà trường có thể mời chuyên gia, nhà tuyển dụng và doanh nhân tham gia giảng dạy, đồng thời xây dựng chương trình E-learning để học sinh dễ dàng học tập mọi lúc, mọi nơi. Ví dụ, hội thảo “Kỹ năng làm việc nhóm hiệu quả trong môi trường công nghiệp” với sự tham gia của các đại diện doanh nghiệp sẽ mang lại kiến thức thực tiễn cho HS. Cuối cùng, cần đánh giá và cải tiến chương trình đào tạo kỹ năng mềm định kỳ bằng cách xây dựng hệ thống tiêu chí đánh giá cụ thể, thực hiện khảo sát, thu thập ý kiến phản hồi từ HS, GV và nhà tuyển dụng. Kết quả đánh giá sẽ là cơ sở để điều chỉnh và cải tiến nội dung đào tạo nhằm đảm bảo tính thực tiễn và hiệu quả. Ví dụ, cuối mỗi học kỳ, HS có thể tham gia bài kiểm tra kỹ năng mềm thực hành như làm việc nhóm, xử lý tình huống và thuyết trình. Những biện pháp này không chỉ đảm bảo tính linh hoạt và thực tiễn trong giảng dạy mà còn giúp HS phát triển toàn diện, đáp ứng nhu cầu của thị trường lao động hiện đại.

Biện pháp 2: Nâng cao năng lực đội ngũ

giảng viên về kỹ năng mềm

Nhà trường cần tập trung tổ chức các khóa tập huấn, bồi dưỡng kỹ năng sư phạm và kỹ năng mềm cho đội ngũ GV, nhằm nâng cao năng lực giảng dạy và khả năng hướng dẫn kỹ năng mềm cho HS. Các khóa tập huấn chuyên sâu cần có sự tham gia của chuyên gia trong và ngoài nước, đặc biệt là những người có kinh nghiệm thực tế trong đào tạo kỹ năng mềm. Nội dung tập huấn bao gồm kỹ năng giao tiếp hiệu quả, kỹ năng quản lý lớp học, kỹ năng lắng nghe và phản hồi, cùng với phương pháp giảng dạy thông qua tình huống thực tế. Nhà trường tạo điều kiện để GV tham gia các khóa học trực tuyến (online training) để cập nhật kiến thức và kỹ năng mới. Ví dụ, có thể tổ chức khóa tập huấn “Phương pháp giảng dạy kỹ năng mềm thông qua tình huống thực tế” vào đầu mỗi năm học. Song song đó, cần khuyến khích GV áp dụng các phương pháp giảng dạy hiện đại như Học qua trải nghiệm (Experiential Learning), Học qua dự án (Project-Based Learning), và Học qua tình huống (Case Study), nhằm giúp học sinh phát triển kỹ năng mềm một cách thực tế và hiệu quả. Ngoài ra, việc xây dựng mô hình cố vấn (mentoring) đóng vai trò quan trọng trong phát triển kỹ năng mềm cho HS. Mỗi giảng viên sẽ là người hướng dẫn (mentor) cho một nhóm học sinh trong suốt khóa học, thông qua các buổi tư vấn, hỗ trợ và định hướng kỹ năng mềm định kỳ. GV cũng nên tổ chức các hoạt động ngoại khóa, câu lạc bộ kỹ năng mềm, và buổi nói chuyện chuyên đề để HS có cơ hội thực hành kỹ năng thực tế. Nhà trường cần xây dựng quy trình mentoring chuẩn, bao gồm các bước lựa chọn GV mentor, xác định mục tiêu mentoring, tổ chức buổi gặp gỡ và đánh giá kết quả. Ví dụ, mỗi học kỳ, GV có thể đồng hành cùng một nhóm HS để phát triển một dự án kỹ năng mềm như “Tổ chức một buổi hội thảo kỹ năng giao tiếp hiệu quả”. Những hoạt động này không chỉ nâng cao kỹ năng giảng dạy của đội ngũ GV mà còn giúp HS phát triển kỹ năng mềm một cách bền vững và hiệu quả.

Biện pháp 3: Tăng cường hợp tác với doanh nghiệp

Nhà trường cần mở rộng hợp tác với doanh nghiệp thông qua các biên bản hợp tác (MOU) nhằm tạo cơ hội thực tập và trải nghiệm thực tế cho học sinh. Các buổi tham quan doanh nghiệp, hội thảo kỹ năng mềm, và chương trình đào tạo phù hợp với thực tế nghề nghiệp cần được tổ chức thường xuyên. Chuyên gia từ doanh nghiệp nên được mời giảng dạy, chia sẻ kinh nghiệm và hướng dẫn học sinh qua các buổi hội thảo như “Kỹ năng phỏng vấn và viết CV hiệu quả”. Mô hình Corporate Mentoring cũng cần được triển khai, trong đó chuyên gia đóng vai trò cố vấn, hỗ trợ học sinh phát triển kỹ năng mềm cụ thể. Ngoài ra, trường nên tổ chức các cuộc thi như “Hùng biện tiếng Anh,” “Kỹ năng làm việc nhóm” và các hội thảo nghề nghiệp để học sinh rèn luyện thực tế. Việc tổ chức Ngày hội việc làm (Job Fair) sẽ giúp học sinh kết nối trực tiếp với nhà tuyển dụng. Cuối cùng, việc thành lập Trung tâm Hỗ trợ Kỹ năng và Nghề nghiệp sẽ đảm bảo hỗ trợ lâu dài thông qua các buổi tư vấn, tài liệu học tập và hoạt động phát triển kỹ năng mềm. Những biện pháp này giúp xây dựng mối liên kết bền vững giữa nhà trường, doanh nghiệp và học sinh, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực địa phương.

III. KẾT LUẬN

Đào tạo và phát triển kỹ năng mềm cho HS trình độ trung cấp giáo dục nghề nghiệp tại trường Cao đẳng Lai Châu là nhiệm vụ cấp thiết và mang tính chiến lược trong bối cảnh hội nhập quốc tế và chuyển đổi số hiện nay. Việc trang bị kỹ năng mềm không chỉ giúp HS nâng cao năng lực giao tiếp, làm việc nhóm, tư duy phản biện và giải quyết vấn đề mà còn xây dựng tinh thần trách nhiệm, kỷ luật và khả năng thích ứng linh hoạt trong môi trường làm việc đầy thách thức. Đào tạo kỹ năng mềm không chỉ là nhiệm vụ của nhà trường mà còn là trách nhiệm chung của toàn xã hội. Chỉ khi có sự đầu tư đúng mức và lâu dài HS trường Cao đẳng Lai Châu mới có thể tự tin bước vào thị trường lao động, phát huy tối đa năng lực bản thân và góp phần vào sự phát triển bền vững của địa phương cũng như đất nước.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Ban Chấp hành Trung ương Đảng (2013). Nghị quyết số 29-NQ/TW về Đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.
- Quốc hội nước CHXHCN Việt Nam (2014). Luật Giáo dục nghề nghiệp. Số 74/2014/QH13, ban hành ngày 27/11/2014.
- Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội (2020). Thông tư số 08/2020/TT-BLĐTBXH về chương trình đào tạo và phát triển kỹ năng mềm cho học sinh, sinh viên trong cơ sở giáo dục nghề nghiệp.
- Nguyễn Thị Thanh Huyền (2021). Phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên trong giáo dục nghề nghiệp - Thực trạng và giải pháp. Tạp chí Giáo dục, số 500, trang 45-48.
- Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO) (2019). Kỹ năng mềm cho người lao động trong thời đại số. Báo cáo nghiên cứu khu vực châu Á – Thái Bình Dương.

